

La refurma rodla – u vegn ella anc franada?

Glaruna decida ina segunda giada

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Ils Glarunais dattan gas cun la refurma da vischnancas. Fin il 2011 duai Glaruna avair mo pli trais vischnancas empè da 25. Ma il pievel sto anc ina giada votar.** Il matg 2006 procura il cumin da Glaruna per ina surpraisa. Il pievel da cumin decida da reducir il dumber da vischnancas en il chantun. La regenza propona in model da diesch vischnancas. Ma il cumin va anc pli lunsch. El accepta ina proposta d'in singul burgais e giavisch ch'i dat a Glaruna davent dal 2011 be pli trais vischnancas.

Questa decisiun n'avess nagin spetgà – gnanca ils Glarunais sez. Tuttina accepta la regenza glarunaisa il verdict e sa metta a la lavur. En il fratemp èn numerusas commissiuns cun radund 500 persunas vidlonder d'instradar la refurma da vischnancas.

L'opposiziun fuga anc adina

Ma l'opposiziun na dorma betg. Ils adversaris da la refurma n'acceptan anc adina betg la via radicala che Glaruna ha prendì suttape. In comité d'adversaris pretendà in cumin extraordinari cun la tractanda «Annulaziun da la decisiun dal cumin dals 7 da matg 2006». La fin d'avust da quest onn inoltescha il comité las sutscriptiuns necessarias. Il 25 da november ha perquai lieu in cumin extraordinari, ed ils Glarunais pon decider ina segunda giada.

Il comité rinfatscha cunzunt ch'ins haja violà la costituziun chantunala durant la tschentada da cumin la primavaira 2006. Il comité sa numna perquai «comité per in Glaruna democratic, fair ed efficient».

La regenza sa senta sco fiduziaria

La regenza prenda clermain posiziun per il model da trais vischnancas, malgrà ch'ella era sa fatga ferma il 2006 per il model da diesch vischnancas. En sia posiziun scriva la regenza ch'ella saja la «fiduziaria» dal cumin, e perquai obligada da realisar las decisiuns ch'il pievel dettia sura.

Il cumin da Glaruna ha decidi da reducir il dumber da vischnancas en il chantun.

KEYSTONE

Fiss il model da Glaruna insatge per il Grischun?

Sch'ins vuless spetgar fin che las vischnancas fusiuneschan voluntariamain, giess quai decennis, di *Walter Lacher*, president dal cussegl grond glarunais. Ils deputads da Glaruna han confermà cler e net la refurma da vischnancas ch'il cumin ha mess en rodla l'onni passà. I saja difficil da dir, sch'il cumin confermia il 25 da november anc ina giada la refurma, di Lacher. Ma el craja atgnamain che la populaziun saja era da l'avis ch'ins duess cuntinuar questa via. Plinavant:

Sch'il cumin avess da revocar la decisiun dal 2006, vegniss betg sulet mo la refurma da vischnancas sut las rodas, mabain il cumin sez era. Pertge lura vegniss immediat tschentà la dumonda d'abolir il cumin, di Lacher.

Sin la dumonda, sch'el recumandass ina tala refurma da structura era als Grischuns, respunda Lacher: «Tarus èsi pli survesaivel.» Glaruna – cun ses radund 38 000 abitants – possian ins parter bain en trais vischnancas. Il Grischun fiss memia grond.

Ma i saja cler ch'ils auters chantuns possian pli tard profitar da las experientschas ch'ins racoglià da preschent a Glaruna. Era Glaruna haja vischnancas ritgas, sco per exempel Linthal che profita dals tschains d'aua, che sa nuspeschian da s'unir cun las paupras vischnancas vischnancas. Il chantun investeschia uss radund 20 milliuns francs per gulivar talas differenzas tranter vischnancas paupras e las vischnancas bainstantas.

«Ins na po betg snegar che la decisiun dal 2006 è sa resultada entras ina dinamica, ch'è pussaivla be durant ina tschentada da cumin.» La regenza haja lezza giada era stui succumber al pievel. «En mintga cas è il cumin sa decidi a moda democratica e voluntariamain per las trais vischnancas», scriva la regenza.

La dretgira a Losanna cumprova la procedura

Ma ils adversaris rinfatschan vinavant ch'i vegnia sfurzà si al pievel a moda nundemocratida il model da trais vischnancas. En quest connex rinvietscha la regenza a la dretgira federala. Lezza ha refusà dus recurs che dus burgais da Glaruna han fatg en connex cun la decisiun da cumin. Era las duas chombras federalas a Berna han en il fratemp approvà il model da trais vischnancas.

Perquai concluda la regenza sia posiziun cun ils plets: «Entant èn las lavurs progredidas. Ins ha investà bler temp, lavur e meds finanzials en il project. I fiss cuntradictori, nunfair ed ineffizient, sch'ins franass suenter in onn e mez la lavur intensiva vi da la refurma da structura.»

Avunda temp da ponderar

Da preschent sa fatschenta il cussegl grond (Landrat) glarunais cun la proposta da l'opposiziun. Cun 50 cunter 12 vuschs recumonda il cussegl grond da refusar la proposta d'aboliziun al cumin extraordinari. L'emna proxima vegnan ils parlamentaris da Glaruna anc ina giada a sa fatschentar cun talas dumondas da structura. La pluralitad dals deputads è da l'opiniun ch'ins stoppia mantegnair la credibladad dal cumin ed acceptar la decisiun. Ina minoritad fa valair ch'il pievel da cumin n'haja betg gi temp avunda da ponderar las consequenzas dal model da trais vischnancas.

Uss han ils Glarunais dentant temp fin il 25 da november da ponderar fin e manidel co ch'i duai ir vinavant.